

KOLEGIALNA UPRAVA CERKVE

SUMMARIUM

Dr. Anton STRLE

1. *Kolegialnost apostolov.* — Konstitucija »Lumen gentium« se za nauk o »kolegialnosti« škofovstva in torej o kolegialnosti vrhovnega vodstva Cerkve sklicuje stalno na kolegialnost apostolov.

Jezus je poklical ravno 12 apostolov. To število naj bi spominjalo na 12 Jakobovih sinov, iz katerih so izhajali dvanajsteri Izraelovi rodovi. V Jezusovem času Izrael ni bil več urejen po 12 rodovih, a v veri in upanju ljudstva je ureditev po 12 rodovih živela naprej: pričakovali so, da se bo obnovila v času, ko bo prišlo odrešenje. Če je torej Jezus poklical ravno 12 mož, da bi hodili najbolj blizu za njim, je bila to vsakomur razumljiva kretnja: Sedaj je prišel konec časov; v teh 12 možeh je predstavljen in zastopan obnovljeni in dokončni Izrael. — Ti možje so ime »apostoli«, tj. odposlanci, v splošnem dobili šele po binkoštih, ko jih je Kristus s Sv. Duhom usposobil in poslal na pot, da so povsod prinašali oznanilo odrešenja, izvršenega s Kr. smrtjo, in vstajenjem, in izvrševali tudi naročilo, dano pri zadnji večerji: »To delajte v moj spomin«. Za časa Jezusovega življenja so se imenovali predvsem »dvanajsteri« brez dostavka; njihova prva naloga je bila tedaj ta, da so s tem simboličnim številom naznanjali izpolnitev tistega Izraelovega upanja, katerega je Gospod hotel prinesiti. To pa pomeni, da so sestavljali *enoto*, da vsak posamezen apostol nekaj pomeni le skupaj z drugimi enajsterimi; samo skupaj z ostalimi sestavlja nameravani simbolični pomen. Noben od njih ne stoji sam zase, bistveno spadajo drug k drugemu in sestavljajo zbor ali »kolegij«, *enoto*.¹ — Temu zboru je Jezus podelil oblast zavezovati in razvezovati (Mt 18, 18) in jim naročil, naj uče, posvečujejo in po poti zveličanja vodijo vse narode. Na čelo zbora pa je »dal iz njihove srede izbranega Petra« (konst. čl. 19), ki je eden od dvanajsterih, znotraj njihovega zbora. Ta njihova enota, zakoreninjena v enem samem Kristusu in v enem življenjskem počelu Cerkve, namreč Sv. Duhu, pa daje pečat enote celotni Cerkvi, katero apostoli po besedah konstitucije

1. Prim. J. RATZINGER: *Konzil auf dem Weg*. Rückblick auf die zweite Sitzungsperiode des II. Vat. Konzils. Köln 1964, str. 32 sl.

»zbirajo« in »ki jo je Gospod postavil na apostole in sezidal na sv. Petra, njihovega prvaka, glavni vogelni kamen pa je sam Jezus Kristus« (čl. 19).

2. *Kolegialnost škofovstva in škofov.* — »Tisto božje poslanstvo, ki ga je Kristus zaupal apostolom, bo trajalo do konca sveta« (čl. 20, 1). Kristus je »apostole za izvrševanje tolikšnih nalog obdaril s posebnim izlitiem Svetega Duha, ki je prišel nanje. Sami pa so svojim pomočnikom s polaganjem rok izročali duhovni dar; in ta dar je v škofovskem posvečenju prišel prav do nas« (čl. 21, 2). Tista oblast, ki je je Kristus pred svojim vnebohodom slovesno podelil zboru apostolov, je prešla na zbor ali kolegij škofov, tisti kolegij, ki je zakoniti dedič apostolskega kolegija in v katerem se nadaljuje apostolski kolegij, kateremu je obljubljena stalna Kristusova pričujočnost in pomoč Svetega Duha; torej oblast apostolov ni prešla na posameznega škofa, temveč na vse škofe skupaj kot enoto. »Sicut, statuente Domino, s. Petrus et ceteri Apostoli unum Collegium apostolicum constituunt, pari ratione Romanus Pontifex, successor Petri, et Episcopi, successores Apostolorum, inter se coniunguntur« (čl. 22, 1). Po tem nauku, ki je v nekem pogledu z njim 2. vati-konski koncil dosegel svoj višek, je kolegij škofov kot naslednik kolegija apostolov nosivec najvišje hierarhične oblasti, ki jo je Kristus v apostolih podelil vsem škofom kot enoti zato, da nadaljujejo njegovo delo.

V Cerkvi torej obstoji skupnost »sacrae potestatis«, ki ima za svojega nosilca Petra kot glavo (glavo pravimo zato, ker se Peter nahaja znotraj kolegija apostolov in ne zunaj njega; v polnem pomenu je »glava« zbora apostolov in vse Cerkve seveda samo Kristus) in apostole kot ude enega organizma. In ta oblast traja dalje do konca sveta v škofovskem zboru. — Papež je osebno Petrov naslednik, škofje pa posamič niso osebno nasledniki kakega določenega apostola; škofje vsega sveta so marveč kot kolegij nasledniki kolegija apostolov. Škof torej ni v prvi vrsti krajevni škof, to se pravi škof kake določene škofije, v kateri ima svojo službeno oblast. Škof je marveč v prvi vrsti ud škofovskega zbora, ki kot kolegij skupno s papežem vodi, uči in posvečuje celotno Cerkev. Najvišja oblast v Cerkvi je torej pravzaprav kolektivna, skupna, ne pa monarhična papeževa oblast. Cerkve po božjem pravu načelno ne vodi en sam, papež; vodi je marveč zbor škofov, ki pa jim je glava papež, kateri ima sicer najvišjo in odločujočo oblast v Cerkvi, a nikoli ne tako, da bi mu vsaj vključno (implicite) ne bilo treba upoštevati načelo kolegialnosti. P. Parente je zapisal: »Kakor si ni mogoče misliti škofovskega zbora brez papeža, tako si papeža ni mogoče misliti in tudi ne more obstajati ločeno od škofovskega kolegija, kakor dabi bil temu zboru nekaj zunanjega«. ² Isti P. Parente pravi: »Škofje niso raztreseni fragmenti in tudi ne kocke mozaika, temveč so celice živega, od Kristusa hotenega organizma. Apostolskemu zboru (Peter in apostoli) nasleduje zbor škofov (papež in škofje), kateremu je zaupano poslanstvo reševanja duš. V papežu se nadaljuje Petrovo prvenstvo, v škofih redna oblast apostolov; a papež in škofje so eno telo, v katerem je vsa sveta oblast.

2. P. PARENTE, v: *Osservatore Romano*, 19. 12. 1964, str. 3.

Ne papež ni nikdar odtrgan od zbora škofov ne škofje od papeža: med enim in drugimi je 'communio' v najvišjem smislu.³

3. *Globlji temelji kolegialnosti škofovstva* so v samem bistvu Cerkev, ki je nadnaravni organizem, »communio«, »koinonia« (iz grškega »koinos« + »einai« = skupen biti); Cerkev je božje ljudstvo, zrasčeno »v enoto ne po mesu, ampak v Duhu« (čl. 9, 1), je »skupnost življenja, ljubezni in resnice« (čl. 9, 2), je »de unitate Patris et Filii et Spiritus Sancti plebs adunata« (čl. 4, 2). Najgloblje korenine kolegialnosti v Cerkvi (kajti vsa je kolegialna in ne le njeno vodstvo) je *misterij presv. Trojice*, iz katerega je končno izšla (prim. čl. 2—4). Y. Congar pravi: »Cerkev je skupnost (communio) življenja in ljubezni kot odsev tiste skupnosti, katera obstoji med osebami presv. Trojice. Njena vidnost sama je takšna, da ne smemo o njej govoriti, kakor da bi je enačili s časno družbo, ki jo opredeljuje odnos med oblastjo in podložniki. Cerkev je v svoji vidnosti kakor razodevanje, 'phanía', ikona ali zakrament duhovne in nebeške realnosti, ki v globini sestavlja Cerkev«.⁴

Ta kolegialnost, ta enota v raznoličnosti se razodeva in *uresničuje* zlasti v obhajanju *evharistije* (prim. čl. 7, 2; 11, 1; 17; 26, 1), katere »oskrbnik (oconomus)« je ravno škof (čl. 26, 1), saj »vsako zakonito obhajanje evharistije« on vodi (čl. 26, 2). Vesoljna Kristusova Cerkev je »resnično navzoča v vseh zakonitih krajevnih občestvih vernikov, ki se, zedinjena s svojimi škofi, v novi zavezi tudi sama imenujejo Cerkev«, saj je, ko obhajajo evharistijo, v njih »navzoč Kristus, čigar moč *druž*i eno, sveto, katoliško in apostolsko Cerkev« (26, 1).

4. *Nekatere posledice*. — a) ker je Cerkev »communio« in ker je posebej vrhovno vodstvo Cerkve po božjem pravu kolegialnega značaja, je najprej *papež* po božji volji dolžan čim bolj vestno upoštevati mnenja svetovnega episkopata, ko gre za vodstvo vse Cerkve. Tega ne zahteva le modrost, oprta na moralno dolžnost, da pri izvrševanju svojih pravic nad vso Cerkvijo resnično upošteva svetovni episkopat; ta dolžnost je marveč utemeljena v božji določitvi, v teologiji Cerkve kot nadnaravno-organskega občestva, katerega oživlja Sveti Duh. Le da more pri tem papež sam odločati gleda načina, kako naj se upoštevanje svetovnega episkopata praktično uresničuje. Dejansko so papeži že doslej vsaj deloma upoštevali to kolegialnost; npr. ko je Pij XII. pred razglasitvijo Marijinega vnebovzeta vprašal najprej svetovni episkopat za mnenje.⁵ — b) Podobno velja za upravljanje posameznih škofij. Škof mora upoštevati tudi sosedne škofe in škofije. In ker ne more vršiti v svoji škofiji vsega poslanstva sam ter zato da delež svojega duhovništva »primi ordinis« duhovnikom, svojim »sodelavcem«, ki »sestavljajo skupaj s svojim škofom en sam duhovniški zbor (presbyterium)«, (čl. 28,

3. P. PARENTE, v: *La costituzione de Ecclesia*, con introduzione di mons. P. Parente. Città Nuova Ed., Roma 1965, str. 12.

4. Y. CONGAR, v: *L'Episcopat et l'Eglise universelle*. Ouvrage publ. sous la direction de Y. Congar et B.-D. Dupuy. Paris 1962, str. 250.

5. Prim. E. SCHILLEBEECKX: *Die Signatur des Zweiten Vatikanums*. Rückblick nach drei Sitzungsperioden. Wien-Freiburg-Basel 1965, str. 11 sl.; 104 sl.

2), je jasno, da bo pri izvrševanju svojega poslanstva v škofiji moral uporabljati tudi glede vodstva pomoč in nasvete duhovnikov, škofijskih in redovniških (prim. čl. 27, 2; 28, 2), pa tudi vernih laikov (čl. 37, 3). — c) *Duhovniki*, ki so »pomoč in orodje« škofovskega kolegija (čl. 28, 2) in ki se morajo seveda pri svojem delu podrežati škofu, pa morajo prav tako tudi iz teoloških razlogov, utemeljenih v sami naravi Cerkve, uporabljati pri svojem delu pomoč, laikov kot nosilcev »sacerdotii communis« (prim. čl. 37, 3). Tudi to zdanje je neprecenjivega pomena za izvrševanje poslanstva Cerkve v našem usodnem času.

DISKUSIJA: iza predavanja razvila se ozbiljna i zanimljiva diskusija, koja se oteglala do skrajnih vremenskih mogućnosti. Oba su predavača, dr Strlé i dr Kopic, »kolegijalno« odgovarala na pitanja. Rasprava se kretala oko konkretnog ostvarenja jednog tijela u dijecezi koje bi omogućivalo da se »presbyterium« uz biskupa jače i aktivnije angažira kao takav. Tu se evociralo ono što se već počelo ostvarivati u Grazu. Zatim je tema rasprave bila položaj i mjesto koje pripada svećenicima redovnicima u presbyteriumu jedne dijeceze i Crkve općenito. Napokon: odnos između sakramentalnog i juridičkog u problemu vlasti u Crkvi. U debati su sudjelovali, osim obojice predavača, slijedeći: vlč. Puncer, lic. Starčević (Zenica), o. S. Džaja, dr Brajčić, dr Šagi-Bunić.